

Õiguskantsler

Margus Oro
SOS Lasteküla Eesti Ühing
office@sos-lastekyla.ee

Teie 28.05.2019 nr 3-1/81

Meie 12.07.2019 nr 7-6/190679/1903557

Perekodus elava lapse suhtlus vanemaga

Austatud Margus Oro

Õiguskantsleri poole pöördus [], kes kurtis, et tal on keeruline leppida kokku kohtumisi oma lastega, kes elavad perekodus. Avaldaja küsis, kas perekodu võib keelata lapsel kohtuda oma bioloogilise vanemaga perekodus kohapeal.

Nüüdseks on avaldaja mure lahenenud. Sotsiaalkindlustusameti vahendusel korraldatud ümarlaual sõlmisid SOS Lasteküla Eesti Ühing ja Kohtla-Järve Linnavalitsus kokkuleppe vanema ja laste suhtluse kohta. Linnavalitsuse sõnul on vanem kokkuleppega kursis ja nõus.

Kuna perekodus asendushooldusel viibiva lapse ja tema vanema suhtluse korraldamine võib puudutada paljusid asendushooldusel olevaid lapsi, selgitan alljärgnevalt olulisi suhtluse tagamist puudutavaid põhimõtteid.

Perekodu on asendushooldusteenust osutav hoolekandeesutus [sotsiaalhoolekande seaduse](#) (SHS) § 4 p 2 ja 45⁷ lg 1 tähenduses, mis tegutseb tegevusloa alusel vastavalt SHS § 151 punktile 2. Perekodu peab lähtuma asendushooldusteenuse osutamisel samasugustest põhimõtetest nagu kõik teised asendushooldusteenuse osutajad, sõltumata sellest, kas teenust osutatakse perevanema isiklikus kodus. Sellisel juhul on perevanema isiklik kodu ennekõike teenuse osutamise koht vastavalt SHS §-le 153.

Perekodul ei ole alust keelduda lapse ja vanema kohtumisest perekodus, kui see on lapse parimates huvides ja laps ise seda soovib. [Lastekaitse seaduse](#) (LasteKS) § 21 lg 1 kohaselt tuleb kõigi last mõjutavate otsuste tegemisel selgitada välja lapse huvid ning lähtuda nendest kui esmatähtsast kaalutlusest. Lapse parimad huvid, sealhulgas lapse arvamuse selles küsimuses selgitab välja kohalik omavalitsus kui lapse eeskostja. Seejuures ei ole lapse arvamus otsuse tegemisel ainus, vaid üks asjaolu mitmete hulgas. Lapsele parima kohtumispaiga väljaselgitamisel peab kohalik omavalitsus konsulteerima perekoduga, kes on kursis lapse igapäevaelu ja soovidega. Perevanemal on oluline roll jagada oma tähelepanekuid, kuid lapse ja vanema suhtlemise tingimusi ta ette kirjutada ei saa.

LasteKS § 34 lg 2 sätestab asendushooldust pakkuva asutuse kohustuse toetada lapse ja tema perekonna vahelisi suhteid. Vastavalt [perekonnaseaduse](#) § 143 lõikele 1 on lapsel õigus isiklikult vanemaga suhelda. [ÜRO lapse õiguste konventsiooni](#) (LÖK) art 7 p 1 sätestab lapse õiguse tunda

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

oma vanemaid. Ka vanemast lahutatud lapsel on õigus säilitada vanemaga regulaarsed isiklikud suhted ja otsene kontakt, kui see ei ole vastuolus lapse parimate huvidega (LÕK art 9 p 3).

Eeltoodu ei tähenda, et vanemal oleks õigus nõuda, et kohtumine leiaks igal juhul aset perekodus. Nagu eelpool selgitatud, tuleb koha valikul lähtuda lapse parimatest huvidest. Lisaks ei pea perekodu sisse lubama vanemat, kes on näiteks joobes või muul moel ohtlik. Sellest peab perekodu kindlasti teavitama kohalikku omavalitsust.

Avaldaja ja tema laste suhtlust puudutavast kokkuleppest kinni hoidmine nõuab endiselt kõikide osapoolte pingutusi. Lastekülal on oluline roll, et toetada pereema ja bioloogilise ema koostööd ning taastada nende vaheline usaldussuhe. Lastele on tähtis, et neile olulised inimesed ei annaks vastuolulisi signaale. Pingeid aitab leevendada, kui pereema ja bioloogiline ema suhtlevad omavahel lugupidavalt, väärtustavad üksteise positiivseid külgi, ei halvusta ega kahtlusta üksteist. Viited, et bioloogiline ema tegelikult ei tööta ja ei suuda maksta elatist, ei puuduta laste õigust emaga suhelda. Neil põhjendustel suhtluse piiramine ja seeläbi vanema karistamine ei ole lubatav.

Antud juhul on psühholoogid hinnanud, et suhtlus bioloogilise emaga ei ole lastele kahjulik. Kui lastel on emaga seoses traumaatilisi mälestusi, mis endiselt muret teevad, on oluline teraapia ja nõustamise toel neid probleeme lahendada. Minevikus toimunuga tuleb tegeleda ning läbielatu eiramine või mahavaikimine ei ole lahendus.

Lasteküla saab jälgida edaspidi olukorda, kuidas sõlmitud kokkuleppe alusel suhtlemine sugulastega lapsi mõjutab. Kui lasteküla näeb, et kokku lepitud tingimustel suhtlus ei mõju lastele hästi või seab lapsed ohtu, tuleks sellest teada anda kohalikule omavalitsusele. Koos saate senise suhtluse kokkuleppe ümber vaadata.

Palun edaspidi sarnastes olukordades, kus laps tuleb lastekülla elama mõne teise asendushooldusteenuse osutaja juurest, põhjalikult läbi mõelda, kuidas oleks üleminek lapsele võimalikult sujuv ja sealhulgas säiliks toimiv sugulastega suhtlemise kord. Vaidluste vältimiseks oleks mõistlik üleminekut puudutavad kokkulepped fikseerida ka kirjalikult.

Teile Teie ääretult olulises töös jõudu soovides,

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise